

Analiza trgovinske razmjene Republike Hrvatske s ostalim zemljama članicama EU

Vukelić, Helena

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:007339>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-24**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Stručni studij (Računovodstvo)

Helena Vukelić

**ANALIZA TRGOVINSKE RAZMJENE REPUBLIKE
HRVATSKE S OSTALIM ZEMLJAMA ČLANICAMA EU**

Završni rad

Osijek, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Stručni studij (Računovodstvo)

Helena Vukelić

**ANALIZA TRGOVINSKE RAZMJENE REPUBLIKE
HRVATSKE S OSTALIM ZEMLJAMA ČLANICAMA EU**

Završni rad

Student : Helena Vukelić

Broj indeksa: 0010220300

e-mail: hvukelic@efos.hr

Mentor: izv.prof.dr.sc. Dražen Čučić

Osijek, 2020.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Professional Study (Accounting)

Helena Vukelić

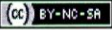
**TRADE ANALYSIS BETWEEN THE REPUBLIC OF
CROATIA AND OTHER STATE MEMBERS OF EU**

Final paper

Osijek, 2020.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Helena Vukelić

JMBAG:0010220300

OIB:85739585352

e-mail za kontakt: helena.vukelic993@gmail.com

Naziv studija: Stručni studij računovodstvo

Naslov rada: Analiza trgovinske razmjene Republike Hrvatske s ostalim zemljama članicama EU

Mentor/mentorica diplomskog rada: izv.prof.dr.sc. Dražen Čučić

U Osijeku, 27.08.2020.godine

Potpis Helena Vukelić

ANALIZA TRGOVINSKE RAZMJENE REPUBLIKE HRVATSKE S OSTALIM ZEMLJAMA ČLANICAMA EU

SAŽETAK

Trgovinska razmjena predstavlja najznačajniji faktor rasta i razvoja gospodarstva pojedine zemlje. Povećanjem izvoza i smanjenjem uvoza povećava se BDP države tj. povećava se suficit zemlje, otvaraju se radna mjesta te se povećava konkurentnost određene države na međunarodnom tržištu. Republika Hrvatska je članstvom u Europskoj uniji postala dio jedinstvenog tržišta EU koje karakterizira nepostojanje carinskih i necarinskih prepreka i gdje su smanjeni troškovi prekograničnog poslovanja. Rast vrijednosti izvoza roba i usluga u RH potaknut je pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji i oporavkom Europske unije nakon globalne ekonomske krize. Takav rast doveo je do oporavka hrvatskoga gospodarstva nakon višegodišnje krize. Najveći vanjskotrgovinski partneri Republike Hrvatske iz Europske unije su Njemačka, Slovenija i Italija. Što se izvoza tiče RH na tržište EU najviše plasira proizvode iz sljedećih sektora: hrana i žive životinje, pića i duhan, sirove materije, mineralnih goriva i maziva, kemijskih proizvoda, strojeva i prijevoznih sredstava, raznih gotovih proizvoda itd. U razdoblju od 2014.-2015. godine Vlada Republike Hrvatske razvila je Akcijski plan kao potporu izvoznicima u svim fazama izvoza. Također, kao pomoć izvoznicima nudi se Izvozni portal koji se nalazi na Središnjem državnom portalu koji koristi izvoznicima jer sadržava sve važne informacije te poslovni portal kako bi se lakše ostvario početni kontakt među izvoznicima iz Republike Hrvatske i stranih partnera. Svrha i cilj rada je prikazati važnost trgovinske razmjene za rast i razvoj Hrvatskog gospodarstva. U radu se prikazuju smjernice koje bi pomogle kod budućeg smanjenja uvoze i povećanja izvoza te poboljšanja ukupne trgovinske razmjene Hrvatske. Također, analizira se struktura uvoza i izvoza Hrvatske sa ostalim zemljama Europske unije.

Ključne riječi: trgovinska razmjena; Europska unija, Republika Hrvatska; izvoz; uvoz

TRADE ANALYSIS BETWEEN THE REPUBLIC OF CROATIA AND OTHER STATE MEMBERS OF EU

ABSTRACT

Trade is the most significant factor in the growth and development of a country's economy. Increasing exports and decreasing imports increases the GDP of a country, i.e. increases the country's surplus, creates new jobs and increases the competitiveness of a country in the international market. By becoming a member of the European Union, the Republic of Croatia has become a part of the EU single market characterized by the absence of customs and non-customs barriers and where the costs of cross-border business are reduced. The rise in the value of exports of goods and services in the Republic of Croatia was stimulated by Croatia's accession to the European Union and the recovery of the European Union. Such growth has led to the recovery of the Croatian economy after years of crisis. The largest foreign trade partners of the Republic of Croatia from the European Union are Germany, Slovenia and Italy. As regards exports to the Republic of Croatia, on the EU markets, the most exported products are from the following sectors: food and live animals, beverages and tobacco, raw materials, mineral fuels, chemical products, machinery and vehicles, etc. Exports in the Republic of Croatia are increasing and imports are trying to influence the Export Support Action Plan. The purpose of the Action Plan is to build a system of lasting support for the Government by exporters at all stages of export. It is also planned to create a Governmental Web Portal that will be unique and would benefit exporters as it would contain all important information and a business portal to facilitate initial contact between exporters from the Republic of Croatia and foreign partners. The purpose and goal of this paper is to show the importance of trade for Croatia. Guidelines are presented to help reduce imports and increase exports and improve Croatia's overall trade. Also, the paper analyzes the structure of Croatian imports and exports with other EU countries.

Key terms: trade; European Union; Republic of Croatia; import; export

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. TEORIJSKA PODLOGA I PRETHODNA ISTRAŽIVANJA.....	2
3. METODOLOGIJA RADA.....	3
4. VAŽNOST TRGOVINSKE RAZMJENE ZA REPUBLIKU HRVATSKU.....	4
5. TRGOVINSKA RAZMJENA REPUBLIKE HRVATSKE S ČLANICAMA EUROPSKE UNIJE.....	7
5.1. ROBNA RAZMJENA REPUBLIKE HRVATSKE SA ZEMLJAMA EUROPSKE UNIJE U 2019.GODINI.....	8
5.2. TRGOVINSKA RAZMJENA NA PRIMJERU NJEMAČKE I RH.....	12
5.3. TRGOVINSKA RAZMJENA NA PRIMJERU ITALIJE I HRVATSKE.....	15
6. BUDUĆE SMJERNICE TRGOVINSKE RAZMJENE.....	19
7. ZAKLJUČAK.....	24
LITERATURA.....	26
PRILOZI.....	28

1. UVOD

Svjetska (međunarodna) ekonomija u današnje vrijeme određena je internacionalizacijom poslovanja. Sam proces te internacionalizacije uključuje širenje ekonomskih aktivnosti van granica domaćeg tržišta što se odražava na ekstenzivnim mjerama ekonomske politike.

Stupnjem internacionalizacije poslovnih subjekata jedne nacionalne ekonomije, određena je njena internacionalizacija, posebno u slučaju onih poslovnih subjekata koji u velikoj mjeri sudjeluju u sveukupnom izvozu i uvozu, tj. sudjeluju u međunarodnoj razmjeni određene države. Uspjeh neke države na svjetskom, odnosno međunarodnom, tržištu određen je sposobnošću njenih konkurenata koji su također uključeni u međunarodnu razmjenu.

Republika Hrvatska je članstvom u Europskoj uniji postala dio jedinstvenog tržišta EU koje karakterizira nepostojanje carinskih i necarinskih prepreka i gdje su smanjeni troškovi prekograničnog poslovanja. Time se povećala konkurencija, a hrvatskim je gospodarstvenicima omogućeno uspostavljanje slobodnih trgovinskih sporazuma.

Ovaj završni rad sastoji se od osam poglavlja:

1. Uvod,
2. Teorijska podloga i prethodna istraživanja,
3. Metodologija rada,
4. Opis istraživanja i rezultati istraživanja,
5. Važnost trgovinske razmjene za Republiku Hrvatsku,
6. Trgovinska razmjena Republike Hrvatske s članicama Europske unije,
7. Buduće smjernice trgovinske razmjene i
8. Zaključak.

U navedenih osam poglavlja obrađuje se tema trgovinske razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom s naglaskom na uvoz i izvoz iz EU. Objašnjena je važnost robne razmjene za gospodarstvo neke države te struktura uvoza i izvoza između RH i ostalih zemalja članica EU na primjerima Njemačke i Italije kao najvažnijih trgovinskih partnera RH. Također, navedene su buduće smjernice koje bi doprinijele povećanju izvoza, smanjenju uvoza i samim time poboljšanju gospodarskog statusa Republike Hrvatske.

2. TEORIJSKA PODLOGA I PRETHODNA ISTRAŽIVANJA

Politika vanjske trgovine Republike Hrvatske određena je najviše njezinim članstvom u Europskoj uniji te ulaskom u Svjetsku trgovinsku organizaciju (*WTO*). Samim ulaskom u Europsku uniju, Republika Hrvatska obvezala se da će primjenjivati Zajedničke trgovinske politike (*CommonCommercialPolicy*). Dotadašnji zakoni i propisi Republike Hrvatske prestali su biti na snazi 1. srpnja 2013. godine, odnosno prvim danom ulaska u Europsku uniju (Turčić, 2014).

U području vanjskotrgovinske politike Republike Hrvatske, put prema Europskoj uniji označila je:

- slobodna trgovina sa zemljama iz regije,
- liberalizacija trgovine,
- usklađeno zakonodavstvo te
- članstvo u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

U 2000. godini, Republika Hrvatska postala je 140. članica Svjetske trgovinske organizacije nakon što su okončani bilateralni pregovori s 19 članica vezani uz carinske stope za pristup robe i uvjetima za pružanje različitih usluga na području hrvatskog tržišta.

Republika Hrvatska članstvom u EU počinje sa zastupanjem interesa vlastitog gospodarstva u kreiranju te provođenju Zajedničke trgovinske politike Europske unije i donošenju stajališta te odluka EU (Turčić,2014).

Republika Hrvatska je članstvom u Europskoj uniji postala dio jedinstvenog tržišta u kojemu ne postoje carinske i necarinske barijere, smanjeni su troškovi prekogranične trgovine te se time povećala konkurencija, a hrvatskim je gospodarstvenicima omogućeno korištenje slobodnih trgovinskih sporazuma.

3. METODOLOGIJA RADA

U ovom završnom radu korištenje su:

- induktivno-deduktivna metoda,
- metoda analize i
- metoda sinteze.

Induktivno-deduktivna metoda koristi se u svrhu pojašnjavanja postojećih spoznaja i otkrivanje novih. Također, otkriva nove zakonitosti koje se koriste za dokazivanje postavljenih teza, provjeravanje hipoteza te znanstvenih istraživanja. Indukciju i dedukciju potrebno je u znanstvenom radu zajedno koristiti jer su jedna bez druge neefikasne.

Metoda analize predstavlja metodu znanstvenog istraživanja koja obuhvaća raščlanjivanje složenih pojmova i zaključaka na njihove jednostavnije sastavnice. Suprotno od postupka analize je metoda sinteze tj. postupak znanstvenog istraživanja u kojem se spajaju dijelova i elemenata u jednu cjelinu, sastavljaju jednostavne misaone tvorevine u složene. Analiza i sinteza su međusobno ovisne te se pronalaze jedna u drugoj.

4. VAŽNOST TRGOVINSKE RAZMJENE ZA REPUBLIKU HRVATSKU

Republika Hrvatska je u smislu gospodarstva smještena u skupinu malih država, kada se govori o resursima zemlje smatra se srednje bogatom državom. Sukladno tome međunarodno poslovanje, a posebno izvoz proizvoda i usluga na inozemno tržište, vrlo je važno za u poticanju bržeg i snažnijeg gospodarskog rasta i razvoja. Pri tome se treba paziti da se iz vida ne izgubi nekoliko otežavajućih okolnosti koje su nedostatak hrvatskog gospodarstva kada se priča o izvozu, a to su:

- „usitnjena proizvodnja,
- nedostatni proizvodni kapaciteti,
- nedostatak jasne nacionalne izvozne strategije,
- teži pristup svjetskom kapitalu,
- problemi vezani uz transfer novih tehnologija i znanja, itd.“ (Kovač, 2012).

Prema Kovaču (2012) konkurentnost hrvatskog gospodarstva na međunarodnom tržištu jedno je od dominantnih pitanja kada se radi o međunarodnoj razmjeni. Jedan od strateških ciljeva politike Republike Hrvatske, već dugi niz godina, predstavlja upravo jačanje izvoza, kao i jačanje ukupne konkurentnosti gospodarstva. Izvoz je jedan od najznačajnijih te najbrže rastućih aktivnosti, a njegova stopa rasta veća je od proizvodnje u međunarodnoj ekonomiji.

Kada gledamo hrvatsko gospodarstvo s aspekta strukture izvoza, posebnu važnost predstavlja udio proizvoda koji imaju veću (visoku) dodanu vrijednost u odnosu na izvoz sirovina, lohn proizvode te proizvode s malom dodanom vrijednošću. Samo veliki udio izvoznih proizvoda koji imaju dodanu vrijednost na zadovoljavajućoj razini osiguravaju korist gospodarstvu Republike Hrvatske.

Izvoz povećava dobit, osigurava dugoročnu konkurentnost te zaposlenost. Samim time izvoz u cijelosti doprinosi dobrobiti gospodarstva Republike Hrvatske. S aspekta međunarodne ekonomije, za željeni rast i razvoj gospodarstva RH važno je povećati izvoz koji ima povoljnu strukturu koja je vezana uz proizvode s visokom dodanom vrijednošću, isto tako i što veću pokrivenost uvoza izvozom. Samo na taj način je moguće ostvariti pozitivan

utjecaj međunarodne razmjene, tj. pozitivan utjecaj izvoza na povećanje BDP-a čime se osigurava dugoročni rast standarda te razvoja hrvatskog gospodarstva (Kovač, 2012).

Najznačajniji faktori pri podizanju dodane vrijednosti pojedinih izvoznih proizvoda su vezani uz primjenu potrebnih znanja i inovacija te isto tako i uporabu tehnologija. No, ni primjena novijih znanja povezanih s marketingom, prodajom i distribucijom nije ništa manje važna.

Najveće značenje za uspjeh hrvatskog gospodarstva na području međunarodne razmjene ima transfer znanja i tehnologija, a isto tako važno je i strateško povezivanje s brojnim međunarodnim poslovnim subjektima (Kovač, 2012).

Izvoz je vrlo važan za Republiku Hrvatsku jer se njegovim povećanjem stvaraju i nova radna mjesta te takva izvozno orijentirana ekonomija jamči dugoročno održiv gospodarski rast maloj zemlji poput RH zbog financija, ali i drugih ograničenja domaćeg tržišta.

Izvozno orijentirane zemlje brže se oporavljaju od drugih ekonomija kada dođe do krize koje u njihovom slučaju traju kraće i imaju manji broj zatvorenih radnih mjesta kao posljedicu toga. Izvoz je i komponenta agregatne potražnje pa je zbog toga njegov rast ujedno i rast BDP-a, također predstavlja i povećanje devizne rezerve i unaprjeđenje kompetitivne prednosti pojedine zemlje usvajanjem novih znanja i tehnologija. Također, veličina izvoza značajno utječe na razinu deficita deviznog računa zemlje.

„Samo oko 15% poduzeća u Hrvatskoj izvozi, međutim, ta poduzeća zapošljavaju 51% zaposlenih u svim poduzećima, investiraju 62%, ostvaruju oko 66% od ukupnih prihoda od prodaje, te u razvoj ulažu čak oko 73% sredstava od ukupno ulaganih sredstava u razvoj. Također ostvaruju dobit od 76%. Rast takvih zdravih i naprednih poduzeća čini ukupnu hrvatsku ekonomiju snažnijom“ (Gospodarska diplomacija, 2019).

Povećanje izvoza doprinosi i unapređenju konkurentnosti pojedinog proizvoda kao preduvjet uspješnog funkcioniranja na jedinstvenom tržištu Europske unije. Također, doprinosi malim i srednjim poduzetnicima kod uključenosti na međunarodnoj platformi.

Pristup globalnome tržištu u današnje vrijeme puno je lakši nego ikada zahvaljujući sveprisutnosti interneta, dogovaranjem trgovinskih sporazuma i razvojem raznih modela financiranja. Izvoz dovodi do smanjenja ovisnosti o domaćem tržištu, ali i disperzira rizik pa

zbog toga izvoznim društvima šanse za dugoročni opstanak veće (Gospodarska diplomacija, 2019).

Identificiran je velik broj raznih čimbenika koji značajno utječu na izvoz, a oni su:

- „karakteristike poduzeća,
- performanse domaćeg tržišta,
- stavovi managera prema izvoznoj orijentaciji i rizičnosti poslovanja na stranom tržištu,
- marketinška politika,
- orijentacija izvozu kao poslovnoj strategiji i sl.“ (Kovač, 2012)

Prema Kovaču (2012) poduzeća prilikom izlaska na strana tržišta različito koncipiraju svoj tržišni nastup i elemente tržišne utakmice ovisno o svojoj starosti, veličini, vrsti djelatnosti koju obavljaju, ali i ostalim nezavisnim faktorima koji ih određuju. Internacionalizacija poduzeća, kao i aktivnost njihovog izvoza, nije samo opcija koja im stoji na raspolaganju nego u uvjetima oštre tržišne utakmice predstavlja preduvjet bez kojega poduzeće ne može opstati na tržištu i razvijati se.

Brojne su zemlje, koje su prema broju stanovnika svrstane u manje zemlje, (Finska, Irska, Danska, Norveška, Slovenija, Austrija) prepoznale važnost malih i srednjih poduzeća kao nositelja izvoznih aktivnosti i ključnog čimbenika u podizanju konkurentnosti cijelog gospodarstva zemlje.

Sektor malih i srednjih poduzeća u današnjem poslovnom svijetu postaje sve značajniji. Mala i srednja poduzeća u Republici Hrvatskoj imaju znatan udio u gospodarstvu te zauzimaju 99.5% ukupnog broja svih poslovnih subjekata koji su registrirani (Kovač, 2012).

5. TRGOVINSKA RAZMJENA REPUBLIKE HRVATSKE S ČLANICAMA EUROPSKE UNIJE

Put Hrvatske do ulaska u Europsku uniju trajao je više od 12 godina. Započeo je 2001. godine donošenjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kandidatom postaje 2004. godine dok su pregovori započeli 2005. godine. Hrvatska je u prosincu 2011. godine potpisala Ugovor o pristupanju Europskoj uniji te je 1. srpnja 2013. postala 28. članicom Europe unije (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2014).

Ulazak Hrvatske u Europsku uniju imao je utjecaj na povećanje robnog izvoza, ali čak i uz to, po udjelu izvoza u BDP-u, RH je ostala na začelju te skupine. Također, udio robnog deficita u BDP-u najveći je u odnosu na ostale članice EU. Hrvatska najviše prihoda ima od turizma i izvoza usluga, iako ni to previše ne pomaže BDP-u, koji iznosi tek nešto više od 50%. Jedina zemlja koja ima manji udio jest Rumunjska (izvor: <https://www.poslovnih.hr/hrvatska/od-ulaska-u-eu-izvoz-nam-raste-brze-no-jos-smo-na-zacelju-eu10-356114>)

Prema podacima Državnog zavodu za statistiku (2020) do svibnja 2020. godine, robna razmjena Republike Hrvatske u odnosu na 2019. godinu ostvarila je pad izvoza i uvoza. Vanjskotrgovinski deficit s inozemstvom iznosio je 26,5 milijardi kuna, a pri tome je ostvareni uvoz iznosio 41,9 milijardi kuna, dok je ostvareni izvoz iznosio 68,5 milijardi kuna.

Pokrivenost uvoza izvozom do svibnja 2020. godine iznosila je 61,4 % što je 0,4% više u odnosu na prethodnu godinu (DZS, 2020).

Pad izvoza u RH potaknut je neočekivanom pandemijom COVID-a 19, pa su tako vidljive negativne posljedice na vanjskotrgovinsku razmjenu u razdoblju od prvih pet mjeseci. Posljedice su najbolje vidljive iz činjenice da je izvoz pao s najvećim hrvatskim partnerima iz Europske unije (DZS, 2020).

Najvažniji vanjskotrgovinski partneri Republike Hrvatske države su članice Europske unije. Usporedno s prethodnom godinom, u prvih pet mjeseci 2020. godine najveći pad ostvaren je kod uvoza iz Njemačke (za 16,1%) i Italije (za 28,4%) što je posljedica pandemije koronavirusa. Također, pad uvoza ostvaren je i sa državama izvan Europske unije (Bosna i Hercegovina za 12,7%). Najveći porast uvoza ostvaren je iz Belgije (79,6%), a uvoz se odnosio na farmaceutske proizvode (DZS, 2020).

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (2020) djelatnosti prerađivače industrije, koja ima najznačajniji utjecaj, u prvih pet mjeseci isticale su se po znatnijem padu od 15,3% . Ipak, realni podatci bit će vidljivi i jasni nakon završetka 2020. godine, kada se u obzir uzmu podatci i nakon svibnja.

5.1. ROBNA RAZMJENA REPUBLIKE HRVATSKE SA ZEMLJAMA EUROPSKE UNIJE U 2019.GODINI

Podaci Državnog zavoda za statistiku (2020) za 2019. godinu, vezani uz robnu razmjenu s inozemstvom, pokazuju porast uvoza i izvoza Republike Hrvatske. Prilikom usporedbe 2019. godine s 2018. zabilježen je porast kako izvoza, tako i uvoza, te porast vanjskotrgovinskog deficita i pad pokrivenosti uvoza izvozom.

U 2019. godini je ukupan izvoz Republike Hrvatske iznosio oko 113 milijardi kuna, odnosno povećanje od nekih 5 milijuna kuna u odnosu na 2018. godinu (oko 5%). Ukupan uvoz je u isto vrijeme iznosio oko 185 milijardi kuna te se povećao za 9 milijardi kuna, odnosno 5% u usporedbi s 2018. godinom (DZS, 2020).

U 2019. godini deficit robne razmjene s inozemstvom je iznosio oko 72 milijuna kuna što predstavlja povećanje za nekih 6%, točnije oko 4 milijardi kuna, u odnosu na 2018. godinu. Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila oko 61% u 2019. godini zbog snažnijeg rasta uvoza. Zanimljivo je napomenuti da je pokrivenost uvoza ostala jednaka kao i u 2018. godini (DZS, 2020).

Prerađivačka industrija je imala najveći utjecaj na porast izvoza i uvoza. U ukupnom izvozu je iznosila oko 90% te je imala najveći doprinos porastu izvoza s 5%. U ukupnom uvozu prerađivačka industrija imala je udio od 89% što je povećanje od 7,8% u odnosu na 2018. Godinu (DZS, 2020).

Također, proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica je imala znatan utjecaj na povećanje izvoza i to s udjelom oko 6% u ukupnom izvozu te porastom izvoza za 27%. Ta je proizvodnja s udjelom od 8% u ukupnom uvozu najviše pridonijela povećanju uvoza za 18% u odnosu na 2018. godinu (DZS, 2020).

Proizvodnja prehrambenih proizvoda znatno doprinosi povećanju uvoza s udjelom od 9% u ukupnom uvozu te porastom oko 11,9% (DZS, 2020).

Strojevi i prijevozna sredstva karakteristični su po tome što već uobičajeno čine gotovo četvrtinu vrijednosti ukupnog izvoza i uvoza Republike Hrvatske. U 2019. je izvoz tog sektora iznosio nešto više od 29 milijardi kuna što je ujedno i 25% ukupnog izvoza Hrvatske. U tom je razdoblju uvoz iznosio oko 51 milijardi kuna što predstavlja više od 27% ukupnog uvoza Republike Hrvatske. Usporedno s 2018. godinom izvoz je porastao za 13%, dok se uvoz povećao za 8% (DZS, 2020).

Robna razmjena s tržištem Europske unije znatno raste i u 2019. godini, činila je gotovo 68% ukupnog izvoza Republike Hrvatske što je porast od 4% u odnosu na 2018. godinu. Što se tiče uvoza, on zauzima oko 80% i u odnosu na 2018. godinu narastao je za oko 8 posto (DZS, 2020).

Najveći vanjskotrgovinski partneri Republike Hrvatske iz Europske unije u 2019. su bili Njemačka, Slovenija i Italija (DZS, 2020).

Italija je zemlja u koju je izvezeno najviše robe u 2019. godini, zauzima gotovo 14% ukupnog izvoza što predstavlja vrijednost oko 16 milijardi kuna te je na jednakoj razini u odnosu na 2018. Godinu (DZS, 2020).

Udio uvoza robe iz Njemačke u ukupnome je hrvatskom uvozu u 2019. godini iznosio više od 16% što predstavlja porast od 7% u odnosu na 2018. godinu. Prema privremenim podacima Eurostata, Njemačka je za većinu država EU država u koju se najviše izvozilo te država iz koje se najviše uvozilo (DZS, 2020).

Jedna od najvažnijih zemalja partnera za Republiku Hrvatsku redovito je Slovenija. U 2019. godini izvoz i uvoz iznosili su 11% ukupnog izvoza i uvoza. Izvoz u Sloveniju je u 2019. godini porastao za 2%, dok je uvoz porastao za 9% u odnosu na 2018. godinu (DZS, 2020).

Tablica 1. Izvoz i uvoz iz/u zemlje članice EU iz/u Republiku Hrvatsku

*vrijednosti u tablici prikazane u tisućama kuna	Izvoz		Uvoz	
	2018.	2019.	2018.	2019.
Austrija	6 958 129	6 669 977	12 142 938	11 955 001
Belgija	1 935 200	1 913 570	2 890 099	3 386 052
Bugarska	770 193	712 410	1 399 925	1 197 359
Cipar	63 225	72 918	48 036	76 913
Češka	1 823 507	1 740 013	4 839 296	4 703 307
Danska	390 473	414 040	963 267	1 095 651
Estonija	68 437	69 303	31 278	48 288
Finska	410 661	179 125	224 486	334 711
Francuska	2 800 554	3 214 775	4 560 002	5 051 417
Grčka	452 907	863 889	988 326	994 220
Irska	199 980	326 993	528 329	690 139
Italija	15 769 856	15 765 568	23 235 090	25 711 527
Letonija	76 418	77 095	57 407	82 653
Litva	352 417	375 247	202 043	239 112
Luksemburg	981 316	79 638	107 249	128 924
Mađarska	3 694 502	4 678 444	13 513 108	16 622 758
Malta	716 357	1 286 122	44 462	36 075
Nizozemska	1 256 285	1 498 821	6 559 522	7 248 961
Njemačka	14 300 055	14 860 790	26 880 421	28 633 134
Poljska	1 638 682	1 812 186	6 580 519	7 048 336
Portugal	403 765	525 901	270 277	289 898
Rumunjska	1 793 830	1 912 109	1 695 261	1 946 143
Slovačka	1 180 171	1 239 019	3 255 338	3 685 365
Slovenija	11 949 006	12 139 459	19 698 145	21 396 510
Španjolska	1 764 945	1 977 730	3 746 946	4 248 282
Švedska	786 426	877 260	996 615	1 058 281
Ujedinjeno Kraljevstvo	1 620 928	1 784 536	2 193 741	2 070 875
UKUPNO	74 188 818	77 116 135	137 652 204	148 984 622

Izvor : https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/04-02-02_01_2019.htm (pristupljeno 06.06.2020.)

U tablici 1. prikazane su sve zemlje članice Europske Unije te novčane vrijednosti robe uvezene i izvezene iz Hrvatske u navedene članice. Hrvatska ima najmanji izvoz i uvoz sa Ciprom, Estonijom te Letonijom. Iz tablice se može uvidjeti kako se izvoz robe u Luksemburg znatno smanjio u odnosu na prethodnu, dok se uvoz iz te zemalje povećao. Također, vidljivo je da Hrvatska ima najbolju pokrivenost uvoza izvozom s Maltom. Može se uvidjeti da su Njemačka, Italija i Slovenija standardno najvažniji trgovinski partneri iz EU.

Tablica 2. Trgovinska razmjena između Hrvatske i zemalja EU po sektorima za 2018. i 2019. godinu

*vrijednosti u tablici prikazane u tisućama kuna	Izvor		Uvoz	
	2018.	2019.	2018.	2019.
Hrana i žive životinje	11 268 684	12 014 726	18 393 407	20 535 823
Pića i duhan	2 216 318	2 349 730	2 501 576	3 009 054
Sirove materije, osim goriva	8 149 835	8 263 813	3 402 849	3 358 212
Mineralna goriva i maziva	11 408 612	10 712 153	23 910 044	22 575 425
Životinjska i biljna ulja i masti	483 180	511 695	705 812	782 912
Kemijski proizvodi	13 669 774	15 256 733	24 533 705	26 488 467
Proizvodi svrstani prema materijalu	18 276 655	19 054 469	30 675 846	31 884 384
Strojevi i prijevozna sredstva	25 344 318	28 613 630	46 686 563	50 619 238
Razni gotovi proizvodi	16 381 206	15 394 037	25 257 465	25 785 640
Proizvodi i transakcije	284 345	299 368	125 348	135 431

Izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/04-02-02_01_2019.htm (pristupljeno 06.09.2020.)

U tablici 2. prikazane su vrijednosti izvezene i uvezene robe po sektorima. Iz tablice je vidljivo da su u trgovinskoj razmjeni najzastupljeniji sektori mineralna goriva i maziva, hrana i žive životinje, kemijski proizvodi, strojevi i prijevozna sredstva, itd.

5.2. TRGOVINSKA RAZMJENA NA PRIMJERU NJEMAČKE I RH

Prema Hrvatskoj gospodarskoj komori (2019) Njemačka predstavlja ekonomski najjaču i najstabilniju članicu Europske unije. Broj stanovnika Njemačke iznosi oko 83,5 milijuna što je oko 16% ukupnog stanovništva i oko 21% ukupnog BDP-a EU. Iz tog razloga kretanja u gospodarstvu Njemačke bitno određuju kretanja na razini EU.

Nadalje, najveći je izvoznik među članicama Europske unije te njen izvoz čini 24% ukupnog izvoza članica. Udio se povećava za dodatnih 4% promatranjem kroz Extra EU izvoz. Extra EU izvoz predstavlja vrijednost izvoza izvan granica Europske unije. Poprilično je koncentriran te iz tog razloga četiri ekonomski najjače članice ostvaruju gotovo 60% navedenog izvoza (HGK, 2019).

Uz jaku i stabilnu ekonomiju te veliki izvoz, Njemačka je također i jedan od najvećih uvoznika u Eu, čiji uvoz čini oko 20% ukupnog uvoza svih zemalja članica EU (HGK, 2019).

Prema Hrvatskoj gospodarskoj komori (2019) kretanje BDP-a u Njemačkoj u posljednjih desetak godina ovisilo je ponajprije o globalnoj krizi, tj. njenim učincima na gospodarstvo. Kriza je na Njemačku djelovala u pogledu utjecaja na potražnju u vanjskotrgovinskim partnerima. Rast takve potražnje je usporen u odnosu na godine prije krize. Unatoč negativnog utjecaja krize, za razliku od Hrvatske, u Njemačkoj su njene posljedice bile mnogo kratkotrajnije (vrijednost BDP-a već u 2011. premašila je pretkriznu razinu).

Kretanje potražnje na inozemnom tržištu za Hrvatsku je bitno zbog snažnog utjecaja izvoza na BDP. Udio izvoza roba i usluga u BDP-u iznosi više od 50%, zbog čega se izvoz smatra drugom najvećom kategorijom u potrošnoj strukturi BDP-a, odmah nakon osobne potrošnje (HGK, 2019).

Rast vrijednosti izvoza roba i usluga u RH potaknut je pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji i oporavkom Europske unije. Takav rast doveo je do oporavka hrvatskoga gospodarstva nakon višegodišnje krize.

Kretanje izvoza određeno je s više čimbenika, među kojima je konkurentnost gospodarstva, proizvoda i usluga, a među važnijima je i kretanje potražnje u vanjskotrgovinskim partnerima. U pogledu tih partnera Njemačka zauzima jedno od najvažnijih mjesta jer u protekle dvije godine zauzima drugo mjesto na tržištu po vrijednosti izvoza robe te najvažnije tržišno mjesto u pogledu izvoza usluga.

Uz gore navedeno, važno je napomenuti i da robni izvoz u Njemačku čini oko 13% ukupnog izvoza posljednjih nekoliko godina te je približno 200 milijuna eura manji nego prema Italiji kao najvećem izvoznom tržištu (HGK, 2019).

Tablica 3. Vrijednost razmjene roba s Njemačkom

<i>*vrijednosti u tablici prikazane su u mil. EUR</i>	Robni izvoz	Robni uvoz
2008.	1028,6	2790,6
2009.	827,5	2059,6
2010.	922,7	1893,1
2011.	967,2	2049,2
2012.	981,2	2163,0
2013.	1129,0	2318,5
2014.	1161,4	2593,4
2015.	1303,2	2871,4
2016.	1453,4	3177,1
2017.	1725,3	3361,6
2018.	1916,2	3602,9

Izvor: www.hgk.hr (pristupljeno 23.08.2019)

Kretanje robne razmjene određuje niz čimbenika, od kojih se najviše ističe pristupanje Hrvatske Europskoj uniji i zajedničkom tržištu. Međutim, iz usporedbe podataka o kretanju BDP-a Njemačke, kretanja robnog izvoza prema Njemačkoj i ostvarenih noćenja turista iz Njemačke primjetno je da postoji određena korelacija tih pokazatelja.

Što se robnog izvoza tiče, Hrvatska u Njemačku najviše izvozi:

- „nove i rabljene osobne automobile,
- obuću,
- razne vrste izolirane žice i kabela,
- proizvode farmaceutske industrije,
- dijelove za različite vrste motornih vozila te
- cigarete i duhan“ (HGK, 2019).

Ako se sagledaju i usporede kretanja vrijednosti izvoza u 2018. i 2008. godini, vrijednost izvoza povećana je za 86% tj. za 890 milijuna eura, što predstavlja približno 18% povećanja ukupnog izvoza. Očekivano je najviše porastao izvoz proizvoda koji imaju najveći udio u strukturi, odnosno automobila, obuće i izolirane žice (HGK, 2019).

Obzirom na velike razlike u veličini hrvatskog i njemačkoga gospodarstva, uvoz iz čini vrlo mali dio ukupnog uvoza Njemačke, točnije samo oko 0,2%. U pogledu proizvoda koji imaju najveći udio u strukturi izvoza prema Njemačkoj taj udio je nešto veći no i dalje minimalan (najveći je kod obuće gdje je u prošloj godini iznosio 2,1%).

No, postoje i neke vrste proizvoda koje nisu na samom vrhu izvoznih proizvoda u Njemačkoj, ali imaju osjetno veće udjele u uvozu tih proizvoda kao npr. izvoz montažnih zgrada te željezničkih teretnih vagona koji su u prošloj godini sudjelovali s nešto više od 7% (HGK, 2019).

Promjene BDP-a Hrvatske uvelike ovise o oscilacijama inozemne potražnje za robama i uslugama, a ta potražnja ovisi o uvjetima na globalnom tržištu i na regionalnim tržištima.

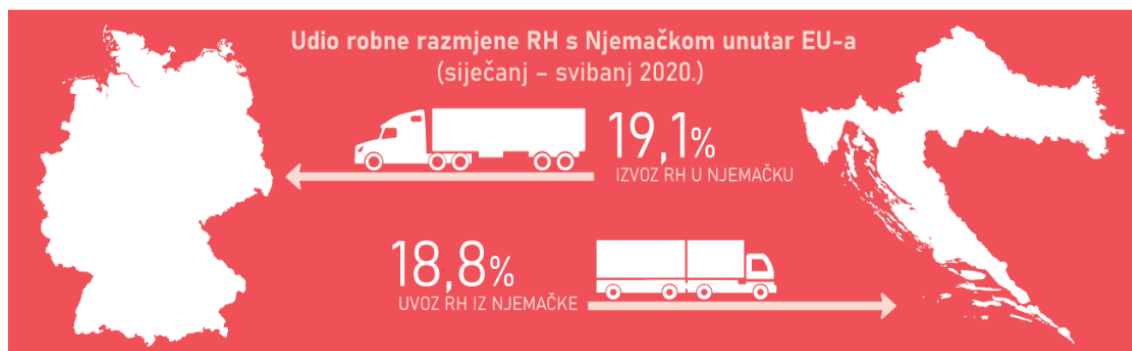
Promatraju li se samo vanjski čimbenici, moguće je uspostaviti korelaciju između rasta potražnje na pojedinim tržištima, rasta njihovih gospodarstava (BDP-a) i rasta potražnje za hrvatskim robama i uslugama, što se posebno odnosi na najveća izvozna tržišta Hrvatske (HGK, 2019).

Hrvatska gospodarska komora (2019) ističe kako Njemačka trenutno zauzima posebno mjesto među glavnim izvoznim tržištima. Nemoguće je razdvojiti utjecaje pristupanja Hrvatske zajedničkom tržištu Europske unije i porasta njemačkog gospodarstva na znatan rast robnog izvoza u prošlim godinama, ipak, izvoz turističkih usluga pokazuje snažnu povezanost

kretanja BDP-a Njemačke i potražnje za uslugama. Ti parametri pokazuju se i za Italiju, Sloveniju i ostale države Europske unije.

Kao i u 2018. godini, u 2019. Njemačka je najvažniji vanjskotrgovinski partner s kojim Hrvatska ostvaruje ukupan vrijednost izvoza od oko 14% te ukupnu vrijednost uvoza od oko 15%. Kada se govori o robnoj razmjeni unutar EU, izvoz u Njemačku iznosio je 20,6%, dok je uvoz iz Njemačke iznosio 19% (DZS, 2020).

U prvih pet mjeseci 2020. godine izvoz RH u Njemačku iznosio je 19,1%, dok je uvoz iz Njemačke iznosio 18,8% što je vidljivo na Slici broj 1(DSZ, 2020).

Slika broj 1. Udio robne razmjene RH s Njemačkom unutar EU-a

Izvor: https://www.dzs.hr/Hrv/Covid-19/robna_razmjena.html(pristupljeno 06.09.2020.)

Govoreći o razdoblju između siječnja i svibnja, vrijednost izvezene robe u Njemačku u 2020. godini u odnosu na prethodnu manje je za 11,7%, dok je vrijednost uvezene robe iz Njemačke manje za 16,1% što je posljedica pandemije Covid- 19 (DSZ, 2020).

5.3. TRGOVINSKA RAZMJENA NA PRIMJERU ITALIJE I HRVATSKE

Promatrajući po ekonomskoj snazi, gospodarstvo Italije zauzima četvrto mjesto u Europskoj uniji. Nalazi se nakon Njemačke, Ujedinjenog Kraljevstva i Francuske. BDP joj je u 2018. godini činio 11,1% ukupnog BDP-a EU, pri čemu je zbog nepovoljnih trendova u gospodarstvu Italije posljednjih godina taj udio imao trend blagog pada (HGK, 2019).

„Italija se nalazi među samo tri članice EU koje u 2018. još nisu doseglyule realnu razinu BDP-a iz 2008. godine (Grčka, Italija i Hrvatska) i najveće je europsko gospodarstvo u takvoj situaciji“ (HGK, 2019).

„Gospodarstvo Italije osjetilo je posljedice neelastičnosti tržišta radne snage što uključuje:

- otežane uvjete zapošljavanja i otpuštanja,
- strukture proizvodnje (visoki udjeli industrija koje su preuzele zemlje u razvoju poput proizvodnje bijele tehnike i odjeće),
- zastarjele infrastrukture,
- visoko porezno opterećenje,
- neučinkovite birokracije,
- raširene korupcije te niska ulaganja u obrazovanje.

Posljedica gore navedenih čimbenika je i nadalje loš položaj Italije u globalnim rangiranjima“ (HGK, 2019).

„Italija je najvažnije tržište za izvoz roba iz Hrvatske i drugo tržište prema vrijednosti izvoza usluga, što je smješta na drugo mjesto prema vrijednosti ukupnog izvoza roba i usluga, nakon Njemačke“ (HGK, 2019).

Iako su kretanja talijanskog gospodarstva obilježena nepovoljnim trendovima, vrijednosti izvoza roba i usluga zadnjih par godina donose porast. Takav rast je rezultat pristupanja Hrvatske u EU koja je znatno ojačala vanjskotrgovinsko partnerstvo.

„Do 2010. izvoz u Italiju činio je oko 16% ukupnoga robnog izvoza, a posljednjih je godina taj udio smanjen na približno 13%“ (HGK, 2019).

Tablica 4. Vrijednosti robne razmjene s Italijom unazad deset godina

<i>*vrijednosti u tablici prikazane su u mil. EUR</i>	Robni izvoz	Robni uvoz
2008.	1839,7	3555,4
2009.	1432,2	2342,6
2010.	1660,4	2308,2
2011.	1511,1	2676,1
2012.	1472,5	2272,6

2013.	1395,2	2167,1
2014.	1439,4	2446,8
2015.	1543,0	2430,4
2016.	1685,3	2487,0
2017.	1914,8	2811,9
2018.	2119,3	3113,8

Izvor: www.hgk.hr (pristupljeno 23.08.2019.)

„Robni izvoz u Italiju čini približno 13% ukupnoga robnog izvoza Hrvatske, dok u izvozu usluga iz Hrvatske Italija sudjeluje s približno 10%. Udio izvoza roba posljednjih se godina smanjivao, dok je udio izvoza usluga oscilirao oko spomenutih 10%“ (HGK, 2019).

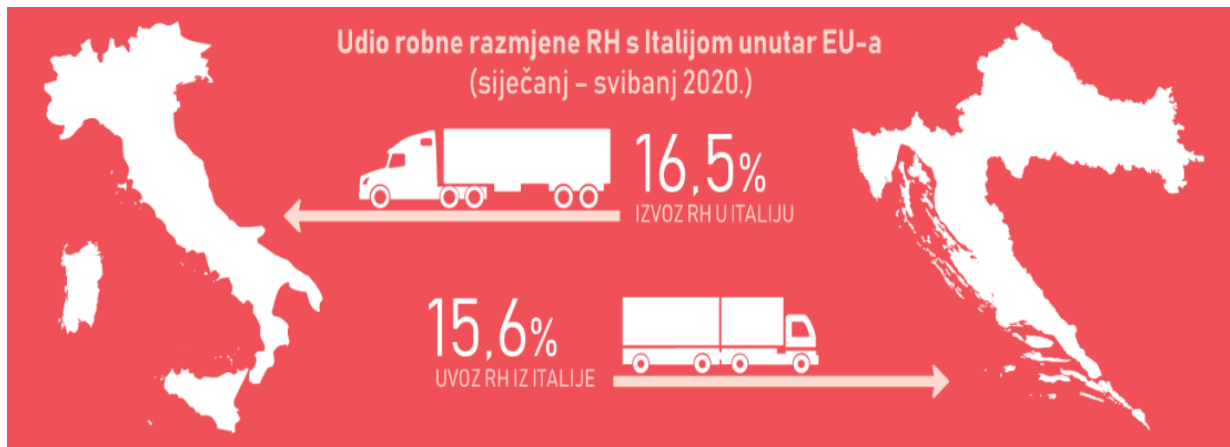
Hrvatska u Italiju izvozi niz proizvoda s velikom vrijednošću izvoza. U razdoblju prije krize najveći se dio izvoza odnosio na izvoz:

- brodova (privremeni izvoz radi dorade),
- naftnih derivata,
- plina (plinska polja u Jadranu),
- transformatora,
- lijekova,
- drva,
- sjedala,
- cementa,
- šećera i
- cigareta.

U razdoblju prije globalne ekonomske krize izvoz brodova, naftnih derivata i plina činio je približno 25% izvoza prema Italiji. U 2018. godini najviše su se izvozili plin, žitarice, motorni benzini i drvo.

Uvozna vrijednost Italije za 2017. godinu bila je za 5% veća u odnosu na 2008.godinu. Zabilježen je porast uvoza plina, mobilnih mreža, imunoloških proizvoda itd. Najveći potencijali za porast izvoza Hrvatske prema Italiji su u područjima automobilske i farmaceutske industrije.

U razdoblju od siječnja do svibnja 2020. godine RH je ostvarila izvoz u Italiju od 16,5%, dok je uvoz iz Italije iznosio 15,6%, što je vidljivo na slici br. 2 (DZS, 2020).

Slika broj 2. Udio robne razmjene RH s Italijom unutar EU-a

Izvor: https://www.dzs.hr/Hrv/Covid-19/robna_razmjena.html (pristupljeno: 06.09.2020.)

U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, RH je ostvarila izvoz prema Italiji manji za čak 25,8%, dok je uvoz iz Italije manji za čak 28,4%, što je jasna posljedica pandemije (DSZ, 2020).

6. BUDUĆE SMJERNICE TRGOVINSKE RAZMJENE

Cilj svake države je da u trgovinskoj razmjeni što više poveća izvoz i što više smanji uvoz roba i usluga. Povećanje izvoza jedan je od najznačajnijih čimbenika koji utječu na razvoj gospodarstva. U Republici Hrvatskoj, na njegovo povećanje pokušava se utjecati *Akcijskim planom podrške izvozu*.

Povjerenstvo Vlade za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva u svibnju 2014. godine izdalo je *Akcijski plan podrške izvozu* sa svrhom potpore izvoznicima u fazama:

1. razvoja proizvoda,
2. financiranja,
3. edukacije i rušenja administrativnih barijera u zemlji te
4. potpore u inozemstvu.

„Akcijski plan predstavlja platformu praktične podrške izvoznicima u obliku 13 aktivnosti i 41 mjere, a izrađen je na temelju direktnih zahtjeva hrvatskih izvoznika i poslovnih udruženja, prikupljenih kroz višemjesečna savjetovanja i opširnu Anketu Hrvatskih izvoznika, provedenu u ovu svrhu“ (Turčić, 2014).

Proizvodi Republike Hrvatske većinom imaju nisku dodanu vrijednost te se ne mogu usporediti s proizvodima koje proizvode tehnološki razvijene zemlje gdje je uloženo puno više znanja i tehnologije. Hrvatski robni izvoz tehnološki zaostaje u čitavom razdoblju od osamostaljenja, čak i u razdoblju osamdesetih godina. Udio proizvoda koji su srednje i visokog stanja obrade iznosio je 1987. godine 67%, dok je u 2010. godini iznosio 28% ukupnog izvoza.

Republika Hrvatska, prema analizi Europske komisije, ulazi u umjerene inovatore s ispodprosječnim učinkom. Time je izazov veći jer je činjenica da svijet ulazi u treću revoluciju tehnologije gdje dominiraju održivi i moderni kapaciteti proizvodnje kao što je 3D tehnologija.

Tri razine podrške izvozu podrazumijeva akcijski plan:

- „izgradnju platforme usluga za izvoznike,
- nastavak provođenja strukturnih reformi i jačanje konkurentnosti hrvatskog izvoza te
- ukidanje administrativnih barijera“ (Turčić, 2014).

Planira se izraditi Vladin mrežni portal koji će biti jedinstven i koristio bi izvoznicima jer bi sadržavao sve važne informacije te poslovni portal kako bi se lakše ostvario početni kontakt među izvoznicima iz Republike Hrvatske i stranim partnerima.

Također je u planu i umrežavanje izvoznika, kao njihovo okupljanje po djelatnostima i tržištima te prema projektima u inozemstvu. „Plan je i da se u nadležnim diplomatsko-konzularnim predstavništvima, po mogućnosti na mjesečnoj bazi, iniciraju periodična okupljanja predstavnika hrvatskih gospodarstvenika prisutnih na tržištu neke zemlje“ (Turčić, 2014).

Usluge pružene izvoznicima predviđaju i razne aktivnosti vezane uz edukaciju, uvođenje usluga savjetovanja kao i jačanje podrške raznim nastupima u inozemstvu s mjerama poput unapređenja modela podrške na sajmovima, organiziranje nacionalnih štandova, uvođenje polugodišnjeg planiranja posjeta državnim gospodarskim izaslanstvima na ciljanim stranim tržištima, i slično. Za povećanje konkurentnosti postoje četiri grupe aktivnosti, a to su izrada prikladnih te održivih modela fiskalne podrške za jačanje sektora izvoza, poticanje promjene strukture izvoza, olakšanje financiranja izvoza i naglasak na strateška izvozna tržišta i grane.

Uz Hrvatsku banku za obnovu i razvitak (HBOR) posebno su vezane mjere za olakšavanje financiranja izvoza. Također, isto vrijedi i za Hrvatsku agenciju za malo gospodarstvo i investicije (HAMAG INVEST) pa se zbog toga predviđa poboljšanje promocije već postojećih oblika podrške od strane tih institucija izvoznicima (Turčić, 2014).

HBOR ili Hrvatska banka za obnovu i razvitak je osnovana kako bi kreditiranjem pripomogla hrvatskom gospodarstvu. Ona štiti izvoz od raznih političkih rizika, uz to još i izdaje garancije te daje poslovne savjete kako bi dovela do osnaživanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Republika Hrvatska je osnivač i vlasnik HBOR-a.

Djelatnosti kojima se bavi su (HBOR):

1. financiranje obnove i razvitka hrvatskoga gospodarstva,
2. financiranje infrastrukture,
3. poticanje izvoza,
4. potpora razvitku malog i srednjeg poduzetništva,
5. poticanje zaštite okoliša,
6. osiguranje izvoza hrvatskih roba i usluga od netržišnih rizika.

Dakle, izvoznici su nedjeljiv dio hrvatskog gospodarstva. Zbog toga cijeli niz problema i poteškoća u svakodnevnom radu dijele sa drugim sudionicima i intenzivno se zalažu za njihovo rješavanje. Kako bi se održiv rast izvoza u Hrvatskoj ostvario dugoročno važno je izvoznicima osigurati:

- „podizanje konkurentnosti proizvoda vlastitog trgovačkog društva
- funkcioniranje pravne države (sudstvo, porezna uprava i dr.)
- pravnu regulative učiniti stabilnijom, jednostavnijom i jednoznačnom
- ne donositi zakone samo da se zadovolji statistika
- provođenje financijske discipline u svim segmentima poslovanja
- niže ukupne bruto troškove rada (uključujući smanjenje poreza i doprinosa na plaće i iz plaća), radi povećanja konkurentnosti
- učiniti tržište rada fleksibilnijim
- pokrenuti reformu znanosti i obrazovanja afirmacijom izvrsnosti
- afirmirati tehnologiju kao nužan preduvjet gospodarskog rasta
- intenzivirati rad hrvatske diplomacije na povećanju hrvatskog izvoza
- financirati i poticati inovacije, patente, istraživanje i razvoj te izobrazbu kadrova, a posebno izvoznika
- financirati i poticati uvođenje najviših europskih standarda za zaštitu okoliša u proizvodnim procesima
- povećati horizontalne potpore hrvatskim izvoznicima sukladno rješenjima zemalja EU
- restrukturirati hrvatskog gospodarstva u gospodarstvo znanja i inovativnosti
- osigurati i održavati financijsku likvidnost državnih tvrtki i tvrtki u kojima je država značajan vlasnik, kako iste ne bi ugrozile poslovanje uspješnih tvrtki i izvoznika i pokrenule lanac nelikvidnosti u RH

- povećati vlastita sredstva za praćenje izvoznika od strane HBOR-a kroz dokapitalizaciju
- provoditi europske standarde u nadzoru uvezene robe na tržište RH
- pratiti i uvoditi iste privremene mjere koje provode druge zemlje Europske unije, skrajnjim ciljem afirmacije kvalitetnih proizvoda i smanjenja uvoza roba loše kvalitete
- zaštititi domaće tržište od dampainga i domaće potrošače od nekvalitetnih uvoznih proizvoda
- kontrolirati trošenja državnih subvencija i te osigurati njihovo djelomično preusmjeravanje prema izvrsnima (izvoznicima, tehnološkom razvoju, znanosti, obrazovanju)
- kontinuirano preispitivati te mijenjati zakone koji ne ostvaruju zadane ciljeve kao npr. Zakon o javnoj nabavi, Zakon o poticanju ulaganja i drugih zakona i pravilnika.
- transparentno pratiti i trošenje parafiskalnih nameta, državnih subvencija; njihovo smanjivanje i djelomično preusmjeravanje prema izvrsnima (izvoznicima, tehnološkom razvoju, znanosti, obrazovanju)
- sustavno rješavanje strukturnih problema i makroekonomskih neravnoteža (koje oslikava nedovoljno konkurentan izvoz, pretjerana negativna neto međunarodna investicijska pozicija zbog sustava ovisnog o inozemnom zaduživanju, nepovoljna struktura ulaganja koja nisu dovoljno u funkciji povećanja izvoza i gospodarskog rasta, te dugoročna neodrživa ovisnost sustava o očuvanju „stabilnog tečaja” kojim se održava 'jaka domaća valuta' i doprinosi rastu neto-uvoza“ (Vijeća za gospodarska pitanja predsjednice Republike Hrvatske, 2015).

Također, važno je nadograditi i monetarnu politiku koja treba biti jednako aktivna i ekspanzivna kako bi u koordinaciji s drugim ekonomskim politikama postigla optimum stabilnosti cijena te uravnoteženog i održivog ekonomskog rasta, tehnološkog napretka, visoke zaposlenosti te visokog konkurentnog gospodarstva kako bi dostigli kontinuirano održavanje suficita tekućeg računa bilance plaćanja koja je u razmjeru od 4% BDP-a u narednim godinama.

To može uključiti selektivne monetarno-kreditne mjere koje jačaju izvoz proizvodnje koja bi zamijenila uvoz te uključuje primarnu emisiju na temelju:

- „otkupa potraživanja od izvoznog plasmana roba i usluga (ili njihovo korištenje kao kolaterala u obratnim repo transakcijama i drugim pogodnostima refinanciranja

banaka kod središnje banke), uz istodobno produženje ročnosti kredita središnje banke bankama po uzoru na politiku ECB-a koja je implementirala i dvogodišnje i trogodišnje kredite bankama uz vrlo nisku kamatnu stopu i široku mogućnost korištenja raznovrsnih kolaterala pri zaduživanju banaka, odnosno po uzoru na središnju banku Mađarske koja aktivno provodi program dugoročnog kreditiranja banaka uz nultu-kamatnu stopu i namjensku strukturu upotrebe sredstava za kreditiranje malih i srednjih poduzeća;

- otkupa kunkskih dugoročnih potraživanja za investicije u proizvodnji za izvoz(odnosno tehnološki napredak i kvalitativna poboljšanja u poduzećima);
- odobravanja povoljnih selektivnih kredita bankama i HBOR-u za kreditiranje izvoznika (prioritetno neto-izvoznika) uz negativnu ili vrlo nisku kamatnu stopu koja nadoknađuje gubitke nepovoljnog deviznog tečaja;
- aktiviranja izravnih operacija na otvorenom tržištu i korištenja državne imovine(nekretnina i druge) kao kolaterala za emisiju primarnog novca, a s ciljevima postizanja većih stopa ekonomskog rasta i rasta zaposlenosti, razvoja domaćeg tržišta kapitala te veće afirmacije vlasničkog financiranja poduzeća radi smanjenja nepovoljnog omjera duga i kapitala poduzeća“ (Vijeća za gospodarska pitanja predsjednice Republike Hrvatske, 2015).

7. ZAKLJUČAK

Svjetska (međunarodna) ekonomija u današnje vrijeme duboko je prožeta te određena internacionalizacijom poslovanja. Sam proces te internacionalizacije uključuje širenje ekonomskih aktivnosti van granica domaćeg tržišta što se reflektira ekstenzivnim mjerama ekonomske politike.

Republika Hrvatska je članstvom u Europskoj uniji postala dio jedinstvenog tržišta EU koje karakterizira nepostojanje carinskih i necarinskih prepreka i gdje su smanjeni troškovi prekograničnog poslovanja. Time povećala konkurencija, a hrvatskim je gospodarstvenicima omogućeno uspostavljanje slobodnih trgovinskih sporazuma.

Republika Hrvatska se u smislu gospodarstva ubraja u skupinu malih država, kada je riječ o resursima zemlje smatra se srednje bogatom državom. Sukladno tome međunarodno poslovanje, a posebno izvoz proizvoda i usluga na inozemno tržište, vrlo je važno za u poticanju bržeg i snažnijeg gospodarskog rasta i razvoja.

Robna razmjena s tržištem Europske unije znatno raste svake godine i u 2019. godini činila je gotovo 68,3% ukupnog izvoza Republike Hrvatske što je u malom porastu u odnosu na 2018. godinu. Što se tiče uvoza, on iznosi oko 185 milijardi i u odnosu na 2018. godinu narastao je za 5 posto.

Najveći vanjskotrgovinski partneri Republike Hrvatske iz Europske unije u 2019. su bili Njemačka, Slovenija i Italija.

Italija je zemlja u koju je izvezeno najviše robe u 2019. godini, zauzima gotovo 14% ukupnog izvoza (oko 16 milijardi kuna) što je u jednakom iznosu u odnosu na 2018. godinu.

Udio uvoza robe iz Njemačke u ukupnome je hrvatskom uvozu u 2019. godini iznosio više od 16% što predstavlja porast od 7% u odnosu na 2018. godinu. Prema privremenim podacima Eurostata, Njemačka je za većinu država EU država u koju se najviše izvozilo te država iz koje se najviše uvozilo.

Jedna od najvažnijih zemalja partnera za Republiku Hrvatsku redovito je Slovenija. U 2019. godini izvoz i uvoz iznosili su 10% ukupnog izvoza i uvoza. Izvoz u Sloveniju je u 2018. godini porastao za 2%, dok je uvoz porastao za 9% u odnosu na 2018. godinu.

Cilj svake države je da u trgovinskoj razmjeni što više poveća izvoz i što više smanji uvoz roba i usluga. Povećanje izvoza jedan je od najznačajnijih čimbenika koji utječu na razvoj gospodarstva. U Republici Hrvatskoj, na njegovo povećanje pokušava se utjecati *Akcijским planom podrške izvozu*.

Planira se izraditi i Vladin mrežni portal koji će biti jedinstven i koristio bi izvoznicima jer bi sadržavao sve važne informacije te poslovni portal kako bi se lakše ostvario početni kontakt među izvoznicima iz Republike Hrvatske i stranim partnerima.

Iako od globalne ekonomske krize Republika Hrvatska sve više napreduje u izvozu na inozemna tržišta, postoji još prostora za napredak koji bi se mogao potaknuti ispravnim mjerama i poticajima za podršku u izvozu te smanjenju uvoza.

LITERATURA

Knjige:

1. Kovač, I. (2012.) Trendovi i karakteristike međunarodne robne razmjene Republike Hrvatske.
2. Turčić, Z. (2014.) Hrvatsko gospodarstvo u vanjskotrgovinskoj razmjeni, Zagreb.

Internet izvori:

1. Državni zavod za statistiku. (2019.) Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom u 2018. - Konačni podaci
URL:https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/04-02-02_01_2019.htm (pristupljeno 21.08.2019.)
2. Gospodarska diplomacija. (2019.) Zašto je izvoz važan za Hrvatsku?
URL:<http://www.mvep.hr/hr/o-hrvatskom-izvozu/> (pristupljeno 21.08.2019.)
3. Hrvatska gospodarska komora. (2019.) Utjecaj Njemačke na kretanje Hrvatskog gospodarstva.
URL:<https://www.hgk.hr/documents/analizautjecaj-njemacke-na-kretanje-hrvatskog-gospodarstva3195c9cdb8bd4dc6.pdf> (pristupljeno 23.08.2019.)
4. Hrvatska gospodarska komora. (2019.) Utjecaj Italije na kretanje Hrvatskog gospodarstva.
URL:<https://www.hgk.hr/documents/italija-tekst-pdf-0035c939e52cb22f.pdf> (pristupljeno 23.08.2019.)
5. HBOR. (2019.)
URL:<https://www.hbor.hr/naslovnica/hbor/o-nama/> (pristupljeno 23.08.2019.)
6. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
URL:<http://www.mvep.hr/files/file/publikacije/Hrvatska-28-clanica-Europske-unije.pdf>
(pristupljeno 06.09.2020.)
7. Poslovník dana
URL:<https://www.poslovni.hr/hrvatska/od-ulaska-u-eu-izvoz-nam-raste-brze-no-jos-smo-na-zacelju-eu10-356114> (pristupljeno 06.09.2020.)
8. Vijeća za gospodarska pitanja predsjednice Republike Hrvatske. (2015.) (Ne)sustavno poticanje kvalitetnog i održivog izvoza.

URL:[http://predsjednica.hr/files/Vije%C4%87e%20za%20gospodarska%20pitanja%20-%20\(NE\)SUSTAVNO%20POTICANJE%20KVALITETNOG%20I%20ODR%C5%BDI%20VOG%20IZVOZA.pdf](http://predsjednica.hr/files/Vije%C4%87e%20za%20gospodarska%20pitanja%20-%20(NE)SUSTAVNO%20POTICANJE%20KVALITETNOG%20I%20ODR%C5%BDI%20VOG%20IZVOZA.pdf) (pristupljeno 23.08.2019.)

PRILOZI

Slika 1. Udio robne razmjene RH s Njemačkom unutar EU-a.....	15
Slika 2. Udio robne razmjene RH s Italijom unutar EU-a.....	18
Tablica 1. Izvoz i uvoz iz/u zemlje članice EU iz/u Republiku Hrvatsku.....	10
Tablica 2. Trgovinska razmjena između Hrvatske i zemalja EU po sektorima za 2017. i 2018. godinu.....	11
Tablica 3. Vrijednost razmjene roba s Njemačkom	13
Tablica 4. Vrijednost razmjene roba s Italijom	16